

Forvaltningsrevisjonrapport - Internkontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Høylandet kommune

Møtedato

18.11.2025

Saknr

26/25

Saksbehandler Torbjørn Berglann

Arkivkode FE-217

TI-&58

Arkivsaknr 24/405 - 6

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten til orientering og legger den fram for kommunestyret med dette forslaget til vedtak:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å:
 - a. Rapportere om internkontrollen til kommunestyret minst én gang i året, i samsvar med kravene i kommuneloven.
 - b. Ta stilling til hva en samlet internkontroll skal inneholde og hvordan den skal praktiseres på overordnet nivå, inkludert krav til rutiner, risikovurderinger og dokumentasjon.
 - c. Med utgangspunkt i denne rapporten vurdere behovet for flere tiltak for å styrke internkontrollen og sikre en mer enhetlig praksis i hele organisasjonen.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å orientere kontrollutvalget om oppfølgingen av vedtaket innen 31. mars 2027. Kommunedirektøren bes i tillegg om å rapportere om framdriften i arbeidet innen 31. august 2026.

Vedlegg

Rapport fra forvaltningsrevisjon av internkontrollen

Saksopplysninger

Saken gjelder rapport fra en forvaltningsrevisjon av kommunens internkontroll, utført av Revisjon Midt-Norge. Forvaltningsrevisjonen retter seg mot internkontrollen på overordnet nivå, det vil si mot nivået for kommunedirektøren og sektorsjefene. Dette nivået danner grunnstammen i den helhetlige internkontrollen i kommunen. Revisjon Midt-Norge har også kommunestyrets delegering til administrativt nivå og om den fungerer i praksis.

Bakgrunn

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjonen 9. desember 2024, sak 34/24 og godkjente prosjektplanen 4. februar 2025, sak 1/25. I bestillingen ba kontrollutvalget om at Revisjon Midt-Norge blant annet skulle undersøke om styringen mellom ledernivåene fungerer som tenkt. Revisjon Midt-Norge fikk ellers i oppdrag å undersøke om kommunen har et system for internkontroll på overordnet nivå og hvordan kommuneledelsen vurderer internkontrollen. Revisorene har undersøkt tre forhold. Det første er om kommunen har et system for internkontroll på overordnet nivå. Det andre er om kommunestyret har delegert myndighet administrativt, og om delegeringen fungerer i praksis. Det tredje forholdet som er undersøkt er kommuneledelsens vurdering av sin egen internkontroll. For å få svar, har revisorene intervjuet kommunens administrative ledelse, tillitsvalgte og hovedverneombud. I tillegg har de gått gjennom dokumenter som er viktige for undersøkelsen. Til sist har de sendt en spørreundersøkelse til alle kommunens ledere, der tema er kommunens internkontroll.

Resultater**Delegering**

Det administrative delegeringsreglementet ble vedtatt våren 2024. I rapporten kommer det fram at det oppleves som tydeligere enn før, og gir nødvendig handlingsrom og støtte for lederne. Revisorene konkluderer med at den administrative delegeringen i stor grad fungerer som et styringsverktøy.

Målstruktur og ansvarsfordeling

Kommunen skal beskrive hovedoppgaver, mål og organisering. Revisorene finner at kommunen har overordnede planer med mål, men konkluderer likevel med at målene er for lite konkrete, og at sektorene i kommunen følger dem opp i varierende grad.

Rutiner og prosedyrer

Kommunen skal ha nødvendige rutiner og prosedyrer, tilpasset kommunens risikobilde, og rutinene skal være kjent for de ansatte. Kommunens rutiner er samlet i kvalitetssystemet Compilo. Det stor forskjell i sektorenes bruk av systemet. Helse og omsorg og oppvekst har kommet lengst, mens andre sektorer fortsatt har mangler. Mange rutiner er ikke nedskrevet, og revisorene skriver at arbeidet framstår som "pågående".

Avvik og avviksbehandling

Internkontrollen skal inneholde prosedyrer for å avdekke og følge opp avvik, og sikre læring og forbedring. Kommunen har ingen overordnet rutine for å melde og håndtere avvik, selv om det på noen tjenestoområder er laget slike rutiner. Revisorene peker spesielt på helse- og omsorgstjenestene og IKT-området. Revisorene konkluderer med at praksisen for å melde og håndtere avvik er preget av betydelig variasjon mellom sektorene.

Risikovurderinger

Kommunen skal vurdere risiko både i arbeidsprosessene og i internkontrollen. Hensikten er å identifisere og vurdere regelbrudd og konsekvensene av dem. Det går fram av rapporten at kommunen i liten grad gjør slike risikovurderinger. Revisorene konkluderer med at det er et stort behov for å etablere en helhetlig og dokumentert tilnærming til risikovurderinger.

Rapportering

Kommunedirektøren skal rapportere om status for og resultater av internkontrollarbeidet til kommunestyret minst én gang i året. Det finnes ingen rutine i kvalitetssystemet for slik rapportering, og kommunedirektøren har heller ikke rapportert om internkontrollen.

Kommuneledelsens vurderinger av internkontrollen

Denne delen av rapporten bygger på en spørreundersøkelse til alle de 13 lederne i kommunen. Revisorene har bedt lederne vurdere noen av de samme områdene som revisorene selv har undersøkt og fått disse svarene:

- Målstruktur og ansvarfordeling: I hovedsak positive vurderinger av disse områdene.
- Rutiner: Det er store variasjoner mellom enhetene. Noen har kommet langt i å lage og skrive ned sine rutiner, mens andre knapt har noen praksis for dette. Det er utfordrende å få alle ansatte til å bruke systemet jevnlig. Noen mener at det er uklart hvilke rutiner de skal følge, og hvorfor de er viktige.
- Avvikshåndtering: Ledernes vurderinger er ganske positive på dette området. Revisorene oppsummerer likevel med at området har et forbedringspotensial, både når det gjelder kjennskapen til og kultur for å melde avvik og for den praktiske gjennomføringen.
- Risikovurderinger: Revisorene tolker lederne svar som at dette området av internkontrollen oppleves som fragmentert og delvis uavklart. Revisorene konkluderer med at arbeidet med risikovurderinger virker å være lite utviklet og ikke fullt integrert i styringen.
- Ledelsesforankring: Samlet viser svarene at mange vurderer kommunikasjon om internkontrollen som positiv. Andre deler av arbeidet, som oppfølging, målsetting og integrering av internkontroll i det daglige arbeidet vurderes i større grad som nøytralt eller uklart.

Revisorene oppsummerer svarene på spørreundersøkelsen blant annet slik (side 41):

"Samlet gir undersøkelsen et inntrykk av at kommunen har etablert flere viktige elementer i internkontrollen, men at implementeringen fortsatt er ulikt forankret med variabel praksis." I den samme oppsummering får administrasjonen en skriftlig veiledning i hva den kan gjøre for å styrke internkontrollen.

Revisjon Midt-Norges vurdering, konklusjon og anbefalinger

Kommunen har etablert enkelte komponenter som inngår i et overordnet internkontrollsystem, men mangler et samlet, helhetlig system på overordnet nivå.

Revisorenes konklusjon er at kommunen har etablert viktige deler av internkontrollen, men at det fortsatt gjenstår arbeid for å sikre en tydelig sammenheng og struktur som ivaretar et helhetlig internkontrollsystem. Det mangler også helhetlige prosedyrer for rapportering til kommunestyret om internkontroll, slik loven krever.

Revisorene mener at resultatene fra egenvurderingen av internkontrollen viser at kommunen har et godt grunnlag å bygge videre på. Det er likevel viktig å tydeliggjøre forventninger, gi opplæring og etablere en mer ensartet praksis på tvers av sektorene.

- Etablere årlig rapportering til kommunestyret om internkontrollen
- Avklare helhetlig internkontroll. Kommunen bør ta stilling til hva en samlet internkontroll skal inneholde og hvordan den skal praktiseres på overordnet nivå, inkludert krav til rutiner, risikovurderinger og dokumentasjon.
- Vurdere egne forbedringstiltak. Kommunen bør, også med utgangspunkt i denne rapporten, selv vurdere behovet for ytterligere tiltak for å styrke internkontrollen og sikre en mer enhetlig praksis i hele organisasjonen.

Presentasjon av rapporten

Revisjon Midt-Norge vil delta i møtet og orientere om rapporten, og om sine funn og anbefalinger.

Sekretariatets vurdering

Rapporten svarer på kontrollutvalgets bestilling og er levert som avtalt. Etter sekretariatets vurdering gir den kommunedirektøren et godt utgangspunkt for det videre arbeidet med internkontroll.

Rapporten viser at kommunen har flere elementer i et internkontrollsystem på plass, men ingen helhetlig og systematisk tilnærming til arbeidet med internkontroll. Mangelen på helhet og systematikk framstår som den største mangelen med internkontrollen. Rapporten viser også at kommunedirektøren brutt kommunelovens krav om å rapportere årlig om internkontrollen til kommunestyret.

Kommunedirektørens hørings svar til rapporten viser at administrasjonen allerede er godt i gang med å styrke internkontrollen. Kontrollutvalget bør likevel se til at arbeidet blir prioritert og fulgt opp av kommunedirektøren. Vi har lagt Revisjon Midt-Norges anbefalinger til grunn for forslaget til vedtak. Vi har også lagt opp til at kontrollutvalget følger kommunedirektøren får rimelig tid til å følge opp vedtaket, og at kontrollutvalget blir orientert om framdriften i arbeidet høsten 2026.